

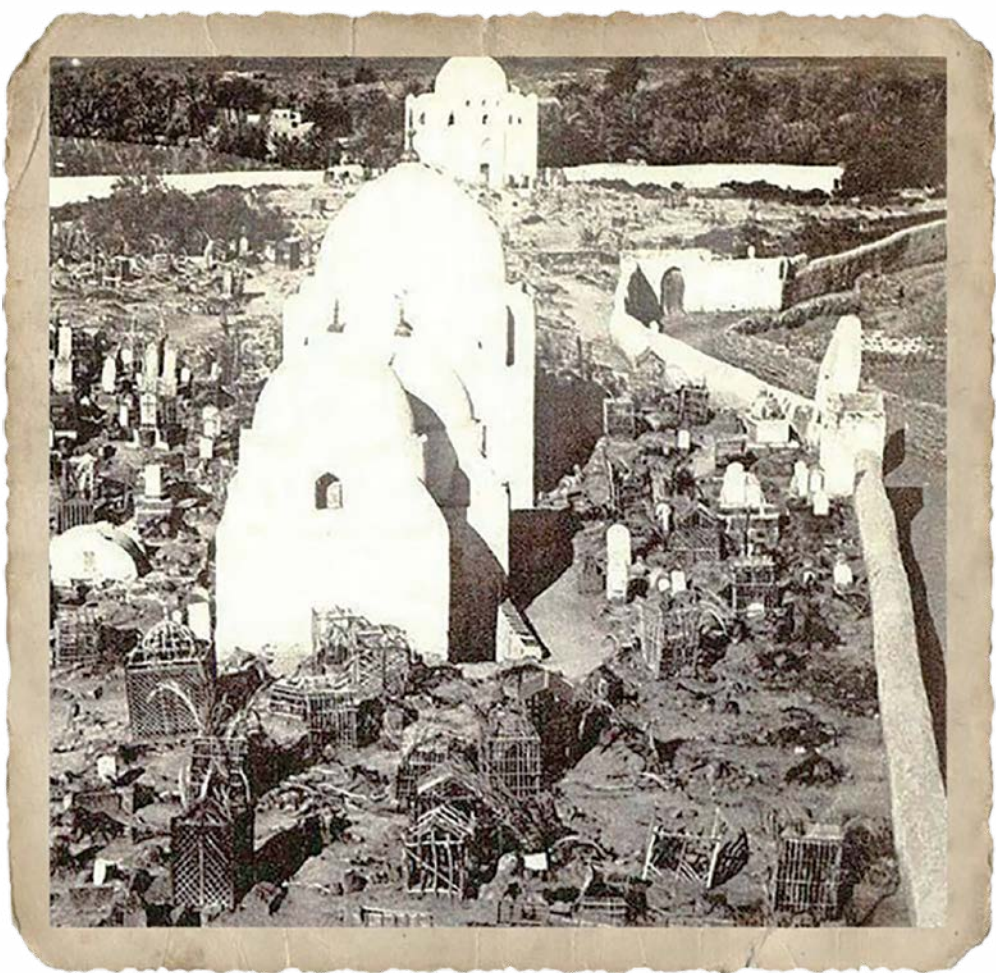
مزارهای مشهور در بقیع

مذهب بر حق شیعه دوازده امامی در طول دوران گذشته و خصوصاً در اعصار اخیر مورد حمله بدخواهان و کج‌اندیشانی است که به‌خاطر چهل و نادانی یا این فرقه ناحیه به ستیز برخاسته‌اند یا دست دشمنی و ستیزه‌جویی آنان از استین هوی پرستی و عناد بیرون آمده برگرده مذهب اهل بیت چنگ زده و خواهان زوال و نابودی آن هستند. پاره‌ای از حملات و ترفندهایی که در چند قرن اخیر علیه شیعه راه‌اندازی شده و با لباس اسلام پیش آمده شبهات و بیلابیلی است که‌گروه منحرف و مضل وهابیت سردمدار آنندکه باپرداشتی نادرست‌از دین و دیانت چهره‌ای کریه از اسلام به‌نظاره می‌گذارند و از طرفی دیگر مخالفان این ایده را مشرک و مهدورالدم می‌خوانند. در لغت بقیع به معنای محل وسیع است و برخی هم گفته‌اند که بقیع به آن محل وسیعی گفته می‌شد که دارای درخت یا ریشه درخت باشد و از این جهت به این مکان بقیع می‌گفتند که قبلاً دارای درختی به نام غرقد بود که ریشه در دل زمین داشت. مدینه در زمان قبل از بعثت دو مدفن قدیمی به نام‌های «بنی سلمه» و «بنی حرام» داشت که رفته رفته متروک شدند و مسلمانان بقیع را مدفن و قبرستان عمومی خود قرار دادند.

اولین مسلمان مدفون شده در بقیع، اسعد بن زراره بود که از مهاجرین و عثمان بن مظعون از انصار بود. همچنین در سال ۱۰ هجری که ابراهیم فرزند پیامبر اسلام درگذشت بنا به فرمایش رسول اکرم، پیکر او را در کنار عثمان بن مظعون به خاک سپردند. از مجموع گنثار مورخان چنین برداشت می‌شود که مردم مدینه با رسمیت یافتن بقیع به‌تدریج خراها و ریشه‌های درختان موجود در بقیع را اکندند و آنجا را آرامگاه خصوصی خود و خانواده قرار دادند و بعضی دیگر از صحابه در منازل متصل به بقیع دفن شدند که با گسترش بقیع قبور آنها به این قبرستان عمومی الحاق شد. برخی دیگر از متوفیان صدر اسلام هم به‌تناسب جایگاه و انتساب‌شان به پیامبرالهی در یک نقطه معین و در کنار هم دفن شده‌اند.

قبرستان بقیع علاوه بر مزارهای چهار امام بزرگوار، مدفن عباس بن عبدالمطلب درگذشته‌سال ۳۲ قمری، صفیه‌و عاتکه دختران عبدالمطلب، عمه‌های پیامبر، حلیمه سعدیه دایه پیامبر، زینب دختر خزیمه، ماریه دختر شمعون، زینب دختر جحش، حفصه دختر عمر بن خطاب، صفیه دختر حبیب بن اخطب، سوده دختر زمعه بن قیس، جویریة دختر حارث، عایشه دختر ابوبکر بن ابی قحافه، ام سلمه دختر ابوباعه مخزومی همسران پیامبر و همچنین رقیه، زینب، ام‌کلثوم و ابراهیم فرزندان پیامبر است.

علاوه بر این زید بن حسن، اسماعیل بن جعفر و محمد بن عبدالله بن حسن نفس الزکیه نوادگان پیامبر هم در این قبرستان مشهور به خاک سپرده شدند. صحابه پیامبر شامل اسعد بن زراره، سعد بن معاذ، اسید بن حضیر بن سماک، ابوسعید خدری و جابر بن عبدالله انصاری از انصار و عثمان بن مظعون، مغیره بن حارث بن عبدالمطلب، عبدالله بن مسعود، عبدالرحمن بن عوف، مقداد بن عمرو، عثمان بن عفان خلیفه سوم، صهیب بن سنان، سعد بن ابی‌وقاص، عقیل بن ابی‌طالب و عبدالله بن جعفر بن ابی‌طالب از مهاجران هم مزارشان در بقیع است. همچنین پیکرهای مطهر فاطمه بنت اسد مادر امیرالمومنین(ع)، ام‌البنین همسر حضرت امیر و ام‌فروه مادر امام صادق(ع) در بقیع جای گرفته است.

تخریب اماکن مذهبی و تاریخی و بحران هویت

بازسازی بقعه‌های مقدس می‌تواند علاوه بر احیای هویت اسلامی به تقویت صنعت گردشگری مذهبی و ایجاد وحدت میان مسلمانان کمک کند

احمد احمدی
محقق و پژوهشگر

اماکن مذهبی و تاریخی و مکان‌های قدسی علاوه بر بازتاب و تجلی ابعاد معنوی که مایه نشاط و امنیت جامعه‌اند، نشانه‌ها و عمودهای اصالت فرهنگ و عظمت تاریخی و اجتماعی هر جامعه‌نیز می‌باشند و علاوه بر آن عاملی مهم در پیوستگی و انسجام اجتماعی و فرهنگی هستند. به همین جهت همه دولت‌ها و مجامع فرهنگی سعی دارند به ثبت و نگهداری و معرفی اماکن دینی و تاریخی اعم از عبادت‌گاه‌ها و مقبره‌های بزرگان و کنش‌گران برجسته فرهنگی و علمی تاریخ کشور و جامعه خویش اهتمام داشته باشند و از آن به عنوان میراث ملموس و معنوی فرهنگی و تاریخی ملت و سرزمین خویش یاد می‌کنند، در ترویج آنها می‌کوشند و در ساخت هویت جمعی و تاریخی و فرهنگی از آنها بهره می‌گیرند.

تخریب بقیع و بحران هویت

از این روان‌دیشمندان ستیز و چالش علیه میراث فرهنگی و اینبه و اماکن دینی و فرهنگی را نشانه عدم معناداری و بحران هویت در یک جامعه می‌دانند. تخریب آثار باستانی و تاریخی و فرهنگی جامعه تحت هر عنوان، گویای این است که جامعه دچار بحران هویتی شده که بی‌تردید زمینه‌ای در انحطاط فرهنگی خواهد شد. در جهان اسلام، یکی از عناصر قوام‌بخش هویت جمعی و انسجام اجتماعی، اماکن دینی و فرهنگی بوده‌اند که الهام گرفته از آموزه‌های وحیانی است، چنانچه تقدیس کعبه و تکریم آن و مقام ابراهیم در کنار کعبه در قرآن کریم و نزد همه مذاهب اسلامی با همین نگاه قابل فهم و درک خواهد بود. این اماکن همواره مورد احترام و تکریم و مورد مراجعه اقشار مختلف جامعه و محلی برای

نشاط معنوی و پیوند ذهنی با گذشته و تاریخ کشور و ملت و دیانت بوده است. متأسفانه با فروپاشی خلافت عثمانی با دسیسه غرب و نابخردی‌های حکمرانان آن، بحرانی فراگیر بر بسیاری از مناطق جهان اسلام حاکم گردید و تأسف‌بارتر آن‌که به‌جای تدبیر خردمندانه برای برون‌رفت از این بحران، با دسیسه استعمار بحران‌های دیگری بر آن افزوده و تشدید گردید و استعمارگران با آدرس غلط، علاج بحران را به حذف آثار و میراث هویت‌ساز ارجاع و به ستیز با مقدسات و باورهای اسلامی احاله نمودند.

تخریب آثار
باستانی و تاریخی
و فرهنگی جامعه
تحت هر عنوان،
گویای این است
که جامعه دچار
بحران هویتی
شده که بی‌تردید
زمینه‌ای در
انحطاط فرهنگی
خواهد شد

وهابیت، خنجر استعمار بر پیکر جهان اسلام

با همین نگاه امام خمینی(ره) وهابیت را خنجر استعمار بر پیکره جهان اسلام می‌دانند و می‌نویسند: «این وهابی‌های پست بی‌خبر از خدا بسان خنجرند که همیشه از پشت در قلب مسلمانان فرو رفته‌اند.» لذا یکی از نشانه‌های بحران هویت در جامعه گسست و انقطاع ملت و جامعه از صفحات درخشان تاریخی و فراموش کردن آن است و این امر با تبلیغات دامنه‌دار و مؤثر استوار در جوامع تحت سلطه با ادبیات به‌ظاهر دینی و ترسیم گذشته‌های واهی انجام گرفت؛ گذشته‌ای موهوم که به جای تمسک به درخشش آثار وجودی آن، به نفی و طرد و سلب روی آوردند و هویت‌های

جعلی و فرقه‌ای را جایگزین آن کردند. مقام معظم رهبری در همین خصوص فرمودند: «یک نگاه به وضعیت فرهنگی و اجتماعی و اقتصادی و نظامی کشورهای مسلمان امروز و مشاهده روحی و مادی آن و مدافه در نظام‌های سیاسی و وضع دولت‌های اغلب این کشورها که در آن همه‌چیز حاکی از احساس حقارت و ناتوانی است، روشن می‌سازد که از مهم‌ترین علت‌های این وضع، بیگانگی و بریدگی این کشورها و ملت‌ها از گذشته‌های تاریخی خود و مجد و عظمتی است که از ورای قرن‌ها می‌تواند هر انسان ضعیف و نومید را به حرکت و تلاش

بازسازی بقیع؛ ضرورت

مرمت بقاع متبرکه، هویت اسلامی را احیا و پیوند

بقیع، آرامگاه مظلومانه خاندان رسالت و محابه گرانقدر پیامبر(ص)، نه فقط یک قطعه خاک، بلکه گنجینه‌ای از تاریخ و هویت اسلامی است که بی‌مهری و تخریب آن، زخمی عمیق بر پیکر جهان اسلام وارد کرده است. بقیع، مدفن پاک‌ترین و مظهرترین انسان‌های تاریخ اسلام، امروز نه فقط یک قبرستان، بلکه نمادی از مظلومیت و غربت اهل بیت(ع) و پیروان راستین آنان است. بازسازی این مکان مقدس، تنها مرمت چند سنگ و گنبد نیست؛ بلکه احیای هویت اسلامی، پاسداشت میراث معنوی و فریادی رسا در برابر تحریف تاریخ و تفرقه‌افکنی است.

امروز، در عصری که استعمار نو با ابزارهای فرهنگی و تفرقه‌افکنی، در پی زدودن هویت اسلامی و گسست مسلمانان از ریشه‌های تاریخی

امیدوارانه سوق دهد.» حذف نشانه‌های عزت و شکوه و هویت گذشته همانند مقابر و یادمان‌های بزرگان علمی، فرهنگی و علمی در بقیع و سایر جاه‌که مجد و عظمت تاریخی و ثرات مشترک امت اسلامی‌اند، سبب خودکم‌گشتگی و از خودبیگانگی است. وجود این بقعه‌ها در بقیع در طول سالیان حکایت از احترام مسلمین از همه طوایف نسبت به مردان و زنان بزرگی از شجره تناور و بر حاصل حیات درخشان اسلام داشت. وجود شخصیت‌هایی که با جایگاه منبع و رفیع نزد همگان، پاسداران عزت اسلامی بودند و امت و فرهنگ و تمدن اسلامی همیشه وامدار اندیشه نورانی‌شان بوده، تنها در همین چارچوب قابل تفسیر و تحلیل است که عده‌ای سطحی‌نگر و گم‌گشتگان در بی‌هویتی و چهل به عنوان سربازان استعمار با تمسک به ادبیات

القابی متحجرین به تخریب و حذف این پرچم‌های برافراشته عزت و افتخار روی آوردند و ثمره آن تشدید اختلافات مذهبی و ایجاد کینه و نفرت و صاف‌کردن جاده ورود استعمار و سلطه فرهنگی بیگانگان بود تا در مقدس‌ترین سرزمین و مکان مقدس از بناها و اماکن قدسی نشانی نباشد و چشم‌های جستجوگر مسلمانان سراغ و نشانی از این مناره‌های

ضد ظلم و جهل و تریبون‌های عزت‌طلبی و شهادت و دانش نگیند اما به‌رغم خواست استعمار، هیچ‌گاه قلوب مسلمین از محبت و خضوع در مقابل این مرقدهای منور که از ابتدایی‌ترین نشانه‌های تجلیل و تعظیم محروم‌اند، خالی نمانده و همواره یاد و نام و برکات فکری و معنوی آن اولیای الهی

در تارک جهان

اسلام و در محافل

علمی می‌درخشد. از

این رو عرض خود بردند

و زحمت ما داشتند. اگر

دولت عربستان سعودی در

جستجوی افتخارات تاریخی و

عزت ملی خود است، راهش گشتن

در بادیه جاهلی و خالی از مدنیت

و یک‌کردن سراب اسلام اموی و

فرقه دست‌ساخته استعمار نیست؛

تنها راهش بزرگ‌داشتن مفاخر علمی و

اسلامی است که آن سرزمین بدون این پشتوانه قویم و ستبر و پربار، دامنش از هر بزرگی و افتخاری تهی است. نمی‌توان دم از

نقاشی روی کاگل، آمنه بدر اسماء